

Offeret. Folk kunde lade være at give, om de vilde, og give, om de følte Trang dertil. Det mener jeg, vilde være den heldigste Maade at løse Spørgsmaalet paa. Men at lade denne Kamp vedvare, som nu staar, hvor man paa den ene Side af alle Kræfter søger at gøre denne oprindelige frivillige Ydelse til et Skattepaalæg, det lide alle ved, baade de offerlydende og de offerlydende. Fremfor alt værdes derved den Kærlighed, Velvillighed og Tillid, som der maa være, naar det skal gaa vel, mellem Præst og Menighed, Lærere og Forældre.

Jeg kan altsaa paa ingen Maade glæde mig ved Forslaget i den Skikkelse, hvori det foreligger. Jeg tror, at mine Kaldsfæller i den danske Folkestole, der — for saa vidt jeg kender noget til dem, og jeg kender en Del til dem — ere indøvede i Laalmodighed lige fra Almuefolkens Oprettelse, og saa ville have Mod til at taale og vente lidt endnu og, som hidtil, ville arbejde frem paa at vinde Folks Anerkendelse for deres Flid og Arbejde. Den Dag skal saa vel nok komme, at det danske Folk, der har rige Lønninger for alle højere Embedsmænd, og saa kan faa i Sinde at give de Folk ordentlige Lønninger, der ikke have den ringeste og mindste Gerning i Folket, den, at opdrage dets Ungdom. Det skulde derfor være mit Ønske, at dette Forslag ikke blev til Lov, men at vi snart kunde faa to Lønningslove forelagte for Rigsdagen, en for Gejstligheden, og en for den danske Lærerstand. Gejstligheden kan jo tage sig det lidt lettere, thi det er jo lagt af en Præst for nogle Aar tilbage — jeg husker ikke hvor mange — at der omtrent er 10—1100 Præster, og af disse kunde man regne, at det ene Hundrede var lidt for smaat afslagt, men mange Hundrede af de andre for rigt afslagte. Hvorfor saa ikke foretage en Udjævning, saaledes at Ofrene ikke bleve nødvendige for Præsterne for at leve hæderligt og anstændigt blandt deres Folk — og mere ville de vel ikke forlange — men udjævne det saaledes, at de kunne betragte Ofrene som det, de ere, et Udtryk for det Tillidsforhold, der er mellem Præsten og Menighedene; det Forhold skal man nødvendigvis være ved og nødvendigvis bryde. Det er en Kendsgerning, at i de danske Valgmenigheder og Friemenigheder, der staa paa Folkekirkens Grund, selv om de ikke have Lov til at være inden for dens Ramme, kan der ofres, uden at der er det mindste upassende deri, fordi det bæres frem af Kærlighed og Tillid. Naar det har antaget et uhyggeligt Præg i den offentlige Gudstjeneste i Folkekirken, er det netop paa Grund af denne idelige Arbejden paa at gøre det frivillige Offer til en Skattepligt.

En Følge heraf er, at Kirken efterhaanden antager Præget af at være et Slags Lønningsskontor eller Skattekontor. Det burde ikke være saaledes. Jeg finder, for at sammenligne Offer med Tiende endnu en Gang, da de altid have fulgtes ad fra Oldtiden af, at den ene Levning, Tienden, er en styg Kvin; det var vel værd at arbejde paa at faa den bort. Jeg har ikke kunnet finde nogen Oplysning om, at Gejstligheden i Bavekirkens Tid, altsaa i Kirkestatens Tid her i Landet, ligesom vilde prøve paa gennem den borgerlige Øvrighed at fremtvinge, at Ofret, den frivillige Ydelse, blev en Skat, men netop siden Reformationen er der næsten hele Tiden blevet gjort saadanne Forsøg, og derved er det mere og mere kommet ind paa at antage det upassende og uhyggelige Præg, som det har.

Jeg skal saa slutte hermed og udtale, at jeg ikke vil sætte mig imod Lovforslagets videre Fremme; det kan maaske fremmes paa den Maade, at Staten overtager Ydelsen, saa man ikke rører ved Frivilligheden og ikke søger at berøve Ofret sit Præg af Frivillighed. Kan jeg hjælpe med til det, gør jeg det gerne; men kan det ikke ske, vilde jeg gerne, om vi kunde slaæ en nyt Streg over Lovforslaget og bede om at faa to andre frem, hvorved der blev tillagt baade Præsterne og de kirkelige Bestillingsmænd ordentlige Lønninger, saaledes at de fik et ordentlig vederlag for deres Arbejde, uden at de behøvede at regne med Offer og Accidenser.

Bjerre: Da min ærede Kollega til venstre har kunnet komme til Stede, er der egentlig ikke særlig Grund for mig til at tage Ordet. Men der var dog navnlig et Hovedpunkt, som den ærede sidste Taler kom ind paa, som jeg er ganske uenig med ham i. Jeg kan ikke se, at der er det allermindste nedværdigende i, at en Præsts Løn fastslaæs som en bestemt og fast Indtægt. Det er ikke blot med Hensyn til Lønningens Størrelse, men ogsaa med Hensyn til Lønningens Maaden, at det gælder lige saa godt for Aandens Arbejdere som for Haandens, at de naturlig stikkes med de stiftende Tider. Det ærede Medlem henviste til Oldtiden i de første kristne Aarhundreder var al aandeligt Arbejde lønnet frivilligt, og da kunde man trostigt gøre det for Præsternes Bedkommende, fordi saa godt som alle, der den Gang vare i Menigheden, vare Folk som havde Sans for og den største Højagtelse for Præstens og Forstanderens Gerning. Efter Statskirkens Oprettelse blev jo Præstens Stilling for en stor Del en anden, og der kom inden for Menighedernes Ramme